

POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY

Poslanecký klub Pirátů

Ing. Tomáš Martínek
poslanec Parlamentu ČR

evidenční číslo interpelace: .....

Parlament České republiky kancelář předsedy Poslanecké sněmovny	
Datum: 30 -10- 2019 t	
Č.j. H	Přílohy:

Interpelace

Poslanec Ing. Tomáše Martínka

ve věci:

Negativního vlivu dolu Turów na životní prostředí v Libereckém kraji a souvisejících nákladů

**na Mgr. Richarda Brabce
ministra životního prostředí České republiky**

Datum: 30. 10. 2019

Sněmovní 4, 118 26 Praha 1, www.psp.cz, e-mail: martinekt@psp.cz

POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY

Poslanecký klub Pirátů

Ing. Tomáš Martínek
poslanec Parlamentu ČR

Vážený pan

Mgr. Richard Brabec

ministr životního prostředí České republiky

prostřednictvím Mgr. Radka Vondráčka, předsedy Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky a

Ing. Andrej Babiše předsedy vlády České republiky

V Praze dne 30. 10. 2019

POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY

Poslanecký klub Pirátů

Ing. Tomáš Martínek
poslanec Parlamentu ČR

Vážený pane ministře,

ve smyslu článku 53 Ústavy České republiky, ve znění pozdějších ústavních změn a podle § 112 zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, ve znění pozdějších předpisů

Vás interpeluji ve věci

negativního vlivu dolu Turów na životní prostředí v Libereckém kraji a souvisejících nákladů

I. Úvod

Polskému hnědouhelnému dolu Turów končí těžební licence v dubnu roku 2020. Těžební společnost však usiluje o její prodloužení až do roku 2044 a s tím i o rozšíření důlní činnosti na 150 metrů od státní hranice České republiky. Rozšířením těžby dojde také k zahloubení dolu ze současné kóty dna dobývky v úrovni hladiny Baltského moře o dalších 30 m hlouběji.

Dle prezentovaných informací bude mít záměr bezprostřední vliv na ČR. Již v současnosti má provoz dolu dopad na život občanů Libereckého kraje. V postižené oblasti na české straně je možné slyšet hluk z provozu, za určitého počasí je také vysoká koncentrace polévatého prachu, k němuž se přidávají významné emise ze sousedící hnědouhelné elektrárny, dochází k znehodnocování nemovitostí a zejména ke snižování hladiny podzemní vody a s tím spojenému vysychání studen, které již dnes postihuje řadu místních obyvatel, ale i zemědělců. V případě prodloužení těžební činnosti a zejména výrazného zahloubení dolu pak hrozí další významná ztráta podzemní vody, a především pak pitné vody pro zhruba 30.000 obyvatel regionu.

Z důvodu vlivu záměru těžby na životní prostředí v ČR probíhají s Polskou republikou mezistátní konzultace v rámci procesu EIA, při němž mají být podrobně vyhodnocovány negativní dopady záměru na životní prostředí. V tomto procesu jsou s ohledem na vlivy záměru analyzována také preventivní opatření, jež mají zamezit vzniku škod záměru na životní prostředí.

Již v současnosti byla investována částka v řádech desítek milionů korun do projektů a opatření, která mají předmětný úbytek vody řešit. Do budoucna je pak připraven projekt kompletního nahrazení zdrojů pitné vody postižených oblastí (náklady jsou odhadovány v částce 1,5 až 2 miliardy Kč). Všechny dosavadní náklady jsou hrazeny českou stranou (dotační programy ministerstva, vlastní zdroje obcí a občanů). Co se týče nákladů budoucích (zejména projektu kompletního zásobování pitnou vodou), i tyto by měly být hrazeny výlučně z českého rozpočtu. A to i přesto, že dle unijního práva je stanovena povinnost úhrady takových nákladů původci daného negativního vlivu, a to konkrétně na základě směrnice 2004/35/ES o odpovědnosti za životní prostředí v souvislosti s prevencí a nápravou škod na životním prostředí (dále jako „ELD“).

POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY

Poslanecký klub Pirátů

Ing. Tomáš Martínek

poslanec Parlamentu ČR

ELD řeší případy významných škod na životním prostředí. Uplatňuje zásadu „znečišťovatel platí“, která je stanovena v článku 191 Smlouvy o fungování Evropské unie, což znamená, že veřejnost by neměla platit, pokud průmyslová operace způsobí značné škody na životním prostředí.

Hlavními cíli směrnice je předcházet škodám na životním prostředí, pokud existuje bezprostřední hrozba, a napravit ji, pokud již nastala. V souladu se zásadou „znečišťovatel platí“ musí odpovědný provozovatel přijmout nezbytná preventivní nebo nápravná opatření a nést veškeré náklady. Poškození se považuje za odstraněné, jakmile se prostředí vrátí do stavu před poškozením. Směrnice ELD pokrývá poškození biologické rozmanitosti (chráněných druhů a přírodních stanovišť), vody a půdy.

Jak vyplývá z výše uvedeného, ELD se vztahuje mimo jiné také na škody způsobené na vodách. Škodami na vodách se rozumí jakékoli škody, které mají závažný nepříznivý účinek na ekologický, chemický a/nebo kvantitativní stav a/nebo ekologický potenciál dotčených vod. Princip odpovědnosti je v případě důlní činnosti stanoven na základě objektivní odpovědnosti, tedy bez nutnosti zjišťování, zda se jednalo o úmyslné či nedbalostní jednání provozovatele.

Členské státy měly směrnici provést nejpozději do 30. dubna 2007. Od července 2010 je směrnice plně provedena do právního řádu všech členských států EU. Směrnice ELD byla v Polsku transponována zákonem z 13. května 2007 o prevenci a náhradě ekologické újmy a dalšími podzákonnými předpisy. Aplikace ustanovení směrnice jsou v porovnání s ostatními zeměmi EU Polskem hojně aplikovány. Pro srovnání zpráva z roku 2016¹ uvádí, že z 515 případů v Polsku bylo 506 případů potvrzeno jako případy ekologické újmy dle směrnice ELD.

II. Blíže k preventivním a nápravným opatřením a jejich kompenzaci

Podle ELD se příslušné orgány stávají strážci životního prostředí. Jejich povinností je zjišťovat odpovědné znečišťovatele a zajistit, aby provozovatelé, kteří způsobili bezprostřední hrozbu nebo skutečnou škodu na životním prostředí, provedli nebo uhradili požadovaná preventivní nebo nápravná opatření. Jelikož jak vyplývá z čl. 8 ELD, náklady na preventivní a nápravná opatření hradí provozovatel jako původce negativního vlivu. Jedná se o náklady na posouzení životního prostředí prováděné za účelem zjištění rozsahu škod a opatření nezbytných pro nápravu těchto škod, náklady na alternativy opatření, náklady na administrativu, právní záležitosti a vymáhání, náklady na sběr dat, sledování a kontrolu a další související náklady.

---

¹ Parlamentní institut, srovnávací studie č. 4.026, červenec 2018, Eva Balounová

POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY

Poslanecký klub Pirátů

Ing. Tomáš Martínek
poslanec Parlamentu ČR

Před škodnou událostí může odpovědný orgán podle vlastního uvážení přijmout taková opatření nebo vyzvat provozovatele k přijetí takových opatření, která sníží riziko vzniku škod a vyzývá k finančnímu zajištění, nebo je-li povinné, finanční zajištění vyžaduje.

Jakmile je zjištěna bezprostřední hrozba vyzve provozovatele, aby přijal preventivní opatření, pokud tak již neučinil, a může kdykoli vyzvat provozovatele, aby poskytl informace, přijal nezbytná preventivní opatření a řídil se pokyny ohledně nezbytných preventivních opatření, nebo sám odpovědný orgán přijme nezbytná preventivní opatření, pokud tak provozovatel neučinil.

Jakmile je zjištěna škoda na životním prostředí odpovědný orgán mimo jiné vyzve provozovatele, aby přijal požadovaná nezbytná „nouzová“ nápravná opatření, tj. praktické kroky směřující k okamžité kontrole, vyzve provozovatele, aby ve spolupráci s příslušným orgánem přijal nezbytná opatření ke „skutečné“ nápravě škod (primární, doplňková a vyrovnávací nápravná opatření), aby zjistil a posoudil možnosti nápravy, zejména pak schválí plán nápravných opatření, přijme konkrétní opatření a přijme rozhodnutí formalizující zvolený způsob nápravy. V případě, že nápravná opatření zavede a provádí příslušný orgán (pokud tak provozovatel neučinil, nelze ho zjistit nebo má platné osvobození): vymáhá na provozovateli úhradu nákladů vynaložených na nápravu a posouzení škod, správních a jiných příslušných nákladů.

V případě, že se škody na životním prostředí dotýkají několika členských států nebo je toto pravděpodobné, tyto členské státy spolupracují, a to i prostřednictvím vhodné výměny informací, ve snaze zajistit, aby byla přijata preventivní a v případě nutnosti i nápravná opatření v souvislosti s takovými škodami na životním prostředí. V případě, že členský stát zjistí v rámci svých hranic škody, které nebyly způsobeny v rámci jeho hranic, může to rovněž oznámit Komisi a všem ostatním dotčeným členským státům. Členský stát rovněž může poskytnout doporučení k přijetí preventivních nebo nápravných opatření. Zároveň je členský stát oprávněn požadovat náhradu nákladů, které vynaložil v souvislosti s přijetím preventivních nebo nápravných opatření.

III. Blíže k nápravám škod – analýze náhrady

Pro možnost určení, jaký typ vyrovnávací a doplňkové nápravy škod bude vyžadován a v jakém rozsahu, se provádí tzv. analýza náhrady. Jednoduše řečeno, analýza náhrady stanoví, které zdroje a funkce lze považovat za „dostatečně podobné“ poškozeným zdrojům a funkcím, a kvantifikuje úroveň nápravy (náhrada ztrát) tak, aby se rovnala ztrátě způsobené v důsledku škod (ztráty).

POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY

Poslanecký klub Pirátů

Ing. Tomáš Martínek

poslanec Parlamentu ČR

Obecně bude provádění analýzy náhrady zahrnovat pět základních kroků 1. Předběžné hodnocení: zahrnuje zjištění dostupných údajů, možností nápravy škod, vhodného rozsahu analýzy a posuzování. 2. Určení a kvantifikace škod (ztráta): zahrnuje určení příčin škod, volbu měrné jednotky (jednotek) pro posouzení škod, a to včetně přechodných ztrát, určení a kvantifikaci výchozích podmínek, pochopení rozsahu škod, charakteristiky poškozených zdrojů a funkcí, určení přínosu primární nápravy škod. 3. Určení a kvantifikace přínosu z nápravy škod (náhrada ztráty): zahrnuje zjištění možností nápravy škod, volbu nejvhodnějších a proveditelných možností, odhad přínosu nápravy škod s použitím stejných měrných jednotek jako v kroku 2. 4. Určení rozsahu opatření: zahrnuje určení celkového rozsahu nápravy škod, odhad nákladů na nápravu škod. 5. Sledování a podávání zpráv: zahrnuje vypracování plánu nápravy škod (cíle, projekty, dílčí cíle) a sledování jeho provádění. Při každém kroku analýzy je třeba stanovit hlavní nejistoty a předpoklady, které je třeba vytvořit pro jejich řešení, a provést rozbor citlivosti.²

VI. Blíže k nápravám škod – analýze náhrady

Důlní činnost v polském dole Turów způsobuje dlouhodobé významné negativní dopady na životní prostředí v České republice, z toho nejhorší dopady jsou na podzemní vody. Již v současnosti v postižené oblasti dochází k vysychání studen a tím i významnému úbytku pitné vody. Postižení občané, obce, Liberecký kraj i Česká republika v této souvislosti vynaložila již desítky milionů korun českých.

Do budoucna v případě prodloužení těžební činnosti a zahloubení dolu je zde bezprostřední hrozba ztráty pitné vody pro desítky tisíc občanů Libereckého kraje a v této souvislosti se hovoří o částce dosahující až 2 miliardy korun českých, které by měly být dle všeho opět hrazeny z veřejného rozpočtu.

Směrnice ELD stanovuje, že náklady vynaložené na odstranění negativního dopadu na životní prostředí hradí původce takového negativního vlivu. Odpovědnost za provádění a dodržování směrnice má v členském státě určený odpovědný orgán. Ten v případě, že původce negativního dopadu na životní prostředí nedodrží povinnosti spojené s preventivními a nápravnými opatřeními tyto realizuje sám a následně vymáhá po původci vlivu náhradu takto vynaložených nákladů. Pokud negativní vliv zasáhne území a životní prostředí jiného členského státu, než je stát původu takového negativního vlivu a tento stát vynaloží náklady na preventivní nebo nápravná opatření, je takový stát oprávněn požadovat náhradu vynaložených nákladů.

² https://ec.europa.eu/environment/legal/liability/pdf/eld_brochure/CS.pdf

POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY

Poslanecký klub Pirátů

Ing. Tomáš Martínek
poslanec Parlamentu ČR

V. Dotaz

S ohledem na výše uvedené bych se proto touto cestou rád zeptal ministra životního prostředí České republiky pana Richarda Brabce na následující:

- 1) Jakým způsobem Polská republika nebo těžář nahrazuje České republice náklady, které Česká republika a čeští občané doposud vynaložili v souvislosti s dlouhodobým zhoršením životního prostředí vlivem činnosti dolu Turów?
- 2) Jakým způsobem Česká republika požaduje náhradu těchto dosavadních nákladů a v jaké výši?
- 3) Byla s ohledem na případné prodloužení těžby a hrozící úplnou ztrátu pitné vody provedena analýza rizik a náhrad? Jaká se předvídájí opatření pro zajištění pitné vody, jaké jsou varianty, rizika a náklady na takové opatření? Jaké je určení a kvantifikace škody ve smyslu ustanovení bodu iii. výše? Prosím o poskytnutí analýz.
- 4) Jakým způsobem jsou analýza rizik a náhrad, hrozba ztráty pitné vody a náklady na související opatření reflektovány v závěrečném stanovisku České republiky k záměru prodloužení těžby?
- 5) Vydá Česká republika (Ministerstvo životního prostředí) závěrečné stanovisko v případě, že nebyla analýza rizik a náhrad doposud učiněna?
- 6) Vydá Česká republika (Ministerstvo životního prostředí) závěrečné stanovisko v případě, kdy s ohledem na chybějící analýzy přesně neví, zda vlivem záměru dojde ke ztrátě pitné vody v Libereckém kraji a zda by bylo možné takovou ztrátu pitné vody skutečně včas a účinně nahradit?
- 7) Jakým způsobem hodlá do budoucna Polská republika nebo těžář hradit České republice a jejím občanům náklady vzniklé negativními vlivy těžební činnosti dolu Turów, zejména pak náklady na zajištění pitné vody v Libereckém kraji?

Ing. Tomáš Martínek

POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY

Poslanecký klub Pirátů

Ing. Tomáš Martínek
poslanec Parlamentu ČR

III. Zdroje

Parlamentní institut, srovnávací studie č. 4.026, červenec 2018, Eva Balounová

https://ec.europa.eu/environment/legal/liability/pdf/eld_brochure/CS.pdf